

15.8.2019

Kuntalain muutostarpeita selvittävä työryhmä

Valtiovarainministeriö on tänään asettanut kuntalain muutostarpeita selvittävän työryhmän ja sen alaiset valmistelujaostot.

Toimikausi

Työryhmän toimikausi on 15.8.2019 – 30.9.2020

Tausta

Pääministeri Rinteen hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite ”Toimiva demokratia sekä laadukas lainsäädäntö, joka edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteuttamista”. Hallitusohjelmaan on tältä osin kirjattu osallisuuden ja osallistumisoikeuksien vahvistamista koskevia keinoja. Näitä ovat esimerkiksi monipuolisten ja vaikuttavien osallistumisen mahdollisuuksien ja suoran demokratian keinojen edistäminen. Lisäksi tältä osin on kirjattu läpinäkyvyyden lisääminen kaikessa päätöksenteossa. Hallitusohjelman tavoitetta ”Suomen menestymisen rakentaminen alueiden ja kaupunkien vahvuuksien ja erityispiirteiden ympärille eri toimijoiden yhteistyöllä” koskeviksi keinoiksi on kirjattu muun muassa kuntien yhteistoiminnan tukeminen elinvoiman turvaamiseksi ja palveluiden järjestämiseksi ja kannustaminen kuntarakenteen vapaaehtoiseen tiivistämiseen taloudellisia esteitä poistamalla.

Uutta kuntalakia (410/2015) on sovellettu kokonaisuudessaan vuonna 2017 alkaneen valtuustokauden alusta. Kuntalain kokonaisuudistuksen keskeinen tavoite oli vahvistaa kunnan toiminnan kokonaisuudesta. Uusi kunnan toiminta -käsite sisältää juridisen kuntakonsernin lisäksi kuntien yhteistyöhön tai kunnan omistukseen, sopimukseen tai rahoittamiseen perustuvan kunnan toiminnan. Kuntalakiin lisättiin säännökset järjestämisvastuusta ja tuottamisvastuusta. Lisäksi kunnan toiminnan johtamista, ohjausta sekä valvontaa koskevia säännöksiä terävöitettiin. Erittäin merkittävä kunnan taloutta koskeva muutos oli kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää ja sen kattamista koskevat sitovat säännökset.

Uutta kuntalakia on jo muutettu muutamaan otteeseen. Lakiin on lisätty muun muassa uusi luku poikkeuksellisissa hallinnollisissa vaikeuksissa olevaa kuntaa koskevasta selvitysmenettelystä sekä muutettu erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn käynnistämisen edellytyksiä koskevaa pykälää (nk. kriisikuntakriteerit).

Saatujen kokemusten perusteella kuntalain kehittämistarpeita on syytä arvioida ainakin kunnan toiminnan johtamista, kunnan hallintoa ja taloutta sekä kuntien yhteistoimintaa koskevan sääntelyn osalta. Lainsäädäntöä tulee tarkastella kunnan olosuhteista johtuvien joustomahdollisuuksien ja kunnan riskien valvonnan ja hallinnan tehostamisen näkökulmasta. Muun muassa järjestämistehtävään liittyvää tuottamisen valvontaa koskevaa sääntelyä tulee tarkentaa. Kuntien eriytymiskehitys ja talouden heikentyminen

nen johtavat siihen, että kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyä koskevaa sääntelyä tulee kehittää. Kunnan toimintaa markkinoilla koskevan sääntelyn tarkentamistarve otetaan huomioon täsmentämällä lainan taikka takauksen ja muun vakuuden antamista koskevaa säännöstä. Lisäksi erilaisia joustavoittavia hallintomalleja sekä yhteistoiminnan malleja tulee tarkastella, vaikka nykyinen kuntalaki onkin mahdollistava.

Tehtävä

Työryhmän tehtävänä on:

- 1 arvioida kuntalain muutostarpeet ja laatia tarvittavat muutosehdotukset hallituksen esityksen muotoon;
- 2 arvioida muutosehdotusten voimaantulon aikataulu ja tehdä tarvittavat linjaukset muutosehdotusten valmistelun vaiheistuksesta;
- 3 koordinoita valmistelujaostojen työskentelyä;
- 4 huomioida valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan ns. TEAS-hanke ”Yhtenäiskunnasta erilaistuviin kuntiin” ja tehdä tarvittavat linjaukset työryhmän toimialaan kuuluvasta valmistelusta;
- 5 huomioida valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan ns. TEAS -hanke ”Kuntien ja maakuntien muutoksenhakujärjestelmien kehittäminen” ja tehdä tarvittavat linjaukset työryhmän toimialaan kuuluvasta valmistelusta ja
- 6 seurata julkisuuslain ja ilmoituskanavia koskevan sääntelyn valmistelua ja tehdä niistä johtuvat tarvittavat linjaukset työryhmän toimialaan kuuluvasta valmistelusta.

Kunnan hallintoa koskevaa sääntelyä tarkastelevan jaoston tulee arvioida ainakin seuraavia asiakokonaisuuksia ja tehdä niitä koskevat tarvittavat kuntalain muutosehdotukset työryhmälle:

- 1 kunnan tehtäviä ja toiminnan johtamista koskeva kokonaisuus ml. sopimusohjaus (johtaminen, strategia, hallintosääntö, palvelujen tuottamista koskevan vastuun toteuttamista ja sen valvontaa koskeva sääntely sekä valtuuston tehtävien sääntelyä koskeva kokonaisuus);
- 2 kuntayhtymäsääntely ja muu kuntien yhteistoimintaa koskeva sääntely;
- 3 liikelaitossääntely (erityisesti sääntelyn joustavuus); sekä
- 4 muut hallintoa koskevat täsmentämistarpeet, joita ovat ainakin kunnan toimintaa markkinoilla koskevan sääntelyn tarkistamistarpeet, konserni-johdon osallistuminen tytäryhteisön hallintoon, vaalikelpoisuuden määrittäminen, vaalikelpoisuusrajoitukset tarkastuslautakuntaan ja por-mestarimalliin siirtyminen kesken kauden sekä viestintää, osallisuutta ja aloiteoikeutta koskeva sääntely.

Kunnan taloussääntelyä tarkastelevan jaoston tulee arvioida ainakin seuraavia asiakokonaisuuksia ja tehdä niitä koskevat tarvittavat kuntalain muutosehdotukset työryhmälle:

- 1 kunnan taloussuunnitelman tasapainoa ja alijäämän kattamista koskeva sääntely;
- 2 kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyä koskeva sääntely;
- 3 kuntayhtymän taloutta ja rakennejärjestelyjä koskeva sääntely;
- 4 liikelaitossääntely (erityisesti taloutta koskevat säännökset);
- 5 tarkastusta koskeva sääntely; sekä
- 6 kuntatalouden kehityksen arviointia koskevan sääntelyn toimivuuden tarkastelu sekä taloutta koskevien säännösten muut täsmentämistarpeet, joita ovat ainakin rahoitustoiminnan periaatteista päättäminen ja kunnan lainan antamista koskevan sääntelyn tarkistaminen.

Valmistelutyön aikana kuullaan asiantuntijoita ja kuntakenttää.

Työryhmä ja jaostot voivat järjestää tarpeellisiksi katsomiaan seminaari- ja työpajatilaisuuksia.

Organisointi

Työryhmä:

Puheenjohtaja:

hallitusneuvos Minna-Marja Jokinen, valtiovarainministeriö

Jäsenet:

lainsäädäntöneuvos Mervi Kuittinen, valtiovarainministeriö
 neuvotteleva virkamies Pasi Leppänen, valtiovarainministeriö
 budjettineuvos Päivi Salo, valtiovarainministeriö
 hallitusneuvos Auli Valli-Lintu, sosiaali- ja terveysministeriö
 hallitusneuvos Ilpo Helismaa, sisäministeriö
 ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
 hallitusneuvos Elise Pekkala, työ- ja elinkeinoministeriö
 lainsäädäntöneuvos Arja Manner, oikeusministeriö
 johtava lakimies Juha Myllymäki, Suomen Kuntaliitto
 johtava lakimies Riitta Myllymäki, Suomen Kuntaliitto

Sihteerit:

erityisasiantuntija Lotta Mattsson, valtiovarainministeriö
 neuvotteleva virkamies Hanna-Mari Talka, valtiovarainministeriö
 avustava lakimies Marja Liukko, valtiovarainministeriö, 1.9.2019 lukien

Hankesihteeri:

säädösvalmistelusihteeri Marja Leena Lukin-Elo, valtiovarainministeriö

Työryhmän nimeämisessä ei ole voitu noudattaa tasa-arvolain säännöksiä, koska eri tahojen edustuksessa on otettu huomioon, että henkilöt vastaavat työryhmän tehtäviin liittyvistä työtehtävistä organisaatiossaan ja heillä on erityisasiantuntemusta työryhmän toimivaltaan liittyvistä asioista.

Työryhmän avuksi eri asiakokonaisuuksien valmistelua varten asetetaan seuraavat valmistelijaostot:

Kunnan hallintoa koskevaa sääntelyä tarkasteleva jaosto:

Puheenjohtaja:

lainsäädäntöneuvos Mervi Kuittinen, valtiovarainministeriö

Jäsenet:

erityisasiantuntija Erkki Papunen, valtiovarainministeriö
 johtaja Jaska Siikavirta, sosiaali- ja terveysministeriö
 kehitysjohtaja Outi Ryyppö, työ- ja elinkeinoministeriö
 lainsäädäntöneuvos Arja Manner, oikeusministeriö
 hallitusneuvos Ilpo Helismaa, sisäministeriö
 johtava lakimies Pirkka-Petri Lebedeff, Suomen Kuntaliitto
 lakimies Annaliisa Lehtinen, Suomen Kuntaliitto

Sihteerit:

erityisasiantuntija Lotta Mattsson, valtiovarainministeriö
 avustava lakimies Marja Liukko, valtiovarainministeriö, 1.9.2019 lukien

Pysyvät asiantuntijat:

hallintojohtaja Hanna Ormio, Vantaan kaupunki
 hallintojohtaja Lauri Tanner, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Kunnan taloussääntelyä tarkasteleva jaosto:**Puheenjohtaja:**

neuvotteleva virkamies Pasi Leppänen, valtiovarainministeriö

Jäsenet:

neuvotteleva virkamies Vesa Lappalainen, valtiovarainministeriö

lainsäädäntöneuvos Mervi Kuittinen, valtiovarainministeriö

neuvotteleva virkamies Tarja Saarelainen, valtiovarainministeriö

neuvotteleva virkamies Susanna Grimm-Vikman, sosiaali- ja terveysministeriö

ohjaus- ja kehittämisjohtaja Taito Vainio, sisäministeriö

lakiasiainjohtaja Arto Sulonen, Suomen Kuntaliitto

kehittämispäällikkö Sari Korento, Suomen Kuntaliitto

Sihteerit:

neuvotteleva virkamies Hanna-Mari Talka, valtiovarainministeriö

avustava lakimies Marja Liukko, valtiovarainministeriö 1.9.2019 lukien

Pysyvät asiantuntijat:

rahoitusjohtaja Henrik Rainio, Porvoon kaupunki

talousjohtaja Pasi Virtanen, Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Työryhmä voi tarvittaessa perustaa myös muita valmistelujaostoja ja täydentää perustettuja jaostoja.

Työryhmä ja valmistelujaostot voivat työssään kuulla myös muita asiantuntijoita. Työryhmän puheenjohtaja ja hankesihteeri voivat osallistua valmistelujaostojen työskentelyyn.

Selvitystyöhön osallistuvien valtion viranomaisten osalta selvitystyö tehdään virkatyönä.

Selvitystyön kustannukset maksetaan valtiovarainministeriön toimintamomentilta 28.01.01.

Sirpa Paatero
Kunta- ja omistajaohjausministeri

Mervi Kuittinen
Lainsäädäntöneuvos

Jakelu

Päätöksessä mainitut

Tiedoksi

Valtiovarainministeriö, valtiosihteeri Valteri Aaltonen
Valtiovarainministeriö, erityisavustaja Minna Salminen
Valtiovarainministeriö, valtiosihteeri kansliapäällikkönä Martti Hetemäki
Valtiovarainministeriö, hallintopolitiikan alivaltiosihteeri Päivi Nerg
Valtiovarainministeriö/Kirjaamo
Suomen Kuntaliitto
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö